

Foto a video show

Za vtáčtvom SV Austrálie a Tasmánie

Krištin A. *, Kaláč P., Kúrková A.

*Ústav ekológie lesa SAV, Šturva 2, Zvolen, kristin@snvz.sk

V práci sú sumarizované výsledky ornitologických pozorovaní a odchytov vtáctva SV počas expedície „Po stopách Jířho Bauma“ z novembra – decembra 2012. Expedícia bola organizovaná z Národného múzea v Prahe na počesť tohto zoológa a cestovateľa (1900-1944), ktorý navštívil Austráliu v r. 1935 a napísal napr. knižku „Práctvo veľké Praty“. Na trase Brisbane – Cairns – Cape York v SV Austrálii (ca 4000 km) a okolo Tasmánie (2000 km) sme registrovali celkom 272 druhov vtákov, čo tvorí temer 33 % austrálskej ornitofauny (z 830 druhov). Pozorovania a odchyt vtáctva sme robili v nasledovných hlavných biotopoch: tropické, subtropické a temperátne dažďové pralesy, suché, kompaktné ako aj svetlé eukalyptové lesy s temnistikami, trávne porasty s krovínami i polopúštného charakteru a na druhej strane aj vodné biotopy, ako vodné lagúny, morské pobrežia a veľké korálové útesy. Samozrejme sme sa venovali aj biotopom antropogénnym – záhradám a parkom v sídlach a vodným nádržiam. Celkom sme odchytli 31 druhov/ 87 ex. Z toho počas 10 odchytov v SV Austrálii 17/38 a počas 3 odchytov v Tasmánii 14/49. Žiadny druh chytlený v Tasmánii nebol chytlený v Austrálii. Až 61 % odchytlených druhov (19/31) bolo austrálskych (15), resp. tasmánskych (4) endemitov. V práci sú komentované hlavne charakteristické a vzácné druhy jednotlivých biotopov, diskutovaná je aj otázka vplyvu 20 introdukovaných druhov vtákov (hlavne európskych, napr. *A. platyrhynchos*, *S. vulgaris*, *T. merula*, *C. carduelis*, *C. chloris*, *Passer domesticus*, *Pass. montanus*) na domácu ornitofaunu. Zaujímavým javom v Austrálii je aj strata plachosti mnohých druhov a hneďdzenie v antropogénnych habitatoch v rôznych situáciách.

Long Point Bird Observatory- krúžkovanie vtákov na najstaršej krúžkovacej stanici v Kanade.

Turčoková L.

Ornitologická stanica múzea Komenského, Beznáčova 10, Pterov 750 02, turcokova@prerovmuzem.cz

Ornitologická stanica na polostrove Long Point v Ontáriu (LPBO) bola založená v roku 1960 ako prvá svojho druhu v severnej Amerike. Nezisková organizácia sa zameriava na výskum a na monitoring migračie vtákov pomocou odchytov a krúžkovania. Celá ich dlhodobá práca je zameraná hlavne na ochranu prírody. Okrem výskumu a ochrany prírody je ďalším veľmi dôležitým cieľom vzdelávanie verejnosti. LPBO je členskou stanicou v rámci programu „Canadian Migration Monitoring Network“, ktorý je finančne podporovaný „Bird Studies of Canada“. Bird Studies of Canada je centrála pre zber dát zo všetkých ornitologických staníc, ich spracovanie a následné analýzy. Všetky členské stanice sú založené na terénnej práci dobrovoľníkov, z celej krajiny aj zo zahraničia. Stať sa jedným z dobrovoľníkov na takejto stanici dáva príležitosť v krátkej časovej dobe prísť do kontaktu s veľkou časťou severoamerického avifauny, naučiť sa determináciu jednotlivých druhov

priamo v teréne, popri tom stráviť nezabudnuteľné chvíle v úžasnej prírode a spoznať množstvo zaujímavých ľudí, ktorí sem prichádzajú za vtákmi z celého sveta.

Ornitofauna troch typov lesných biotopov kontinentálnej Malajzie

Pačénoský S.¹, Demonič B., Jablonský D.¹Tatranská 2, 040 01 Košice; pacenosky@vrtky.sk

Kontinentálnu Malajziu (polostrov) sme navštívili v termíne 27.6. - 19.7. 2012. Navštívili sme tri typy biotopov v strednej, resp. JZ časti Malajzie: 1. Cameronská vysočina (Cameron Highlands) – horský dažďový les (28.6. - 5.7.); 2. národný park Taman Negara – nížinný dažďový les (5.7. - 16.7.), 3. Kuala Selangor – mangrovový les na pobreží Moluckého prielivu (15.7. - 19.7. 2012). Najviac pozorovaných druhov sme zaznamenali v nížinnom dažďovom lese, najmä v mangrovoch. Celkovo sme pozorovali, alebo počuli okolo 220 vtáčích druhov.

K najbežnejším druhom horského pralesa v Cameron Highlands patrili zo spevavcov ralanárik horský (*Phyllergates cucullatus*), mezia striedostluchá (*Leiothrix argentauris*), timália zláta (*Stachyris chrysaea*), drongo kráľovský (*Dicrurus remifer*), pestrec mandarínsky (*Pericrocotus solaris*), pradašen bambusový (*Abrusops superciliosus*), kolbiarík pôvabný (*Seiurus castaneiceps*), vejárnik bieločrtný (*Rhipidura albicollis*), niekoľkokrát bol pozorovaný aj loboš pestrohlavý (*Psarittacus dalhousiae*), kolbiarík žltoprsý (*Seiurus montis*), a z trogónov dravčík červenohlavý (*Harpactes erythrocephalus*). Spomedzi brhlíkov sa vyskytoval brhlík čiernobruchý (*Sitta azurea*), zo sýkoriek bola pozorovaná sýkorka sultánska (*Melanochlora sultanea*). Často sa ozývali z korún stromov aj barbet štetinatý (*Psittopogon pyrolophus*), barbet zlatohlavý (*Megalaima franklini*) a modrolíc (*M. oorti*).

V nížinnom pralesi (70-350 m n.m.) NP Taman Negara dominovali najmä viaceré timálie – výrazne spievajúce druhy duduš hájový (*Malacocincla abbotti*), timália modrooká (*Stachyris erythroptera*), dudroš zemný (*Pellorneum ruficeps*), a štvorca podobných druhov, z ktorých prvé tri mali melaneholické spevy a štvrtý sa ozýval odlišne: dudroš lužný (*Malacopteron affine*), korunkatý (*M. magnus*), fúzatý (*M. magnirostre*) a čepcový (*M. cinereum*). Často pozorovanými druhmi boli aj timália žltobruchá (*Macronous gularis*), drongo zástavkový (*Dicrurus paradiseus*) a hmyzoložka pôvabná (*Philetonoma pyrrhoptera*). Z lobošov boli často počuté druhy loboš obojkový (*Euryparus ochromus*) a kosmatec smaragdový (*Calyptomena viridis*), pozorovaný bol nie raz aj loboš červenobrušý (*Cymbirhynchus macrorhynchus*), už vzácnější boli počuté aj dve tajomné pty: pta páskavá (*Hydrornis guianae*) a pta granátová (*Erythropitia granatina*). Z korún stromov sa ozývali viaceré druhy barbetov: najčastejšie barbet červenohlavý (*Megalaima mysticophanus*), zlatolíc (*M. chrysogon*) a zlatočelý (*Megalaima henrici*). Pozorovali sme taktiež až 5 druhov zobákorožcov (šiesty druh bol počutý), 9 druhov kukuckiek, trogóna dravčíka malého (*Harpactes diuvalcelii*), nočného drava netopierara súmráčného (*Macleerampus alcinus*), 6 druhov holubov, 4 druhy bažantov, medzi nimi aj argusa (*Argusianus argus*), 3 druhy rybárikov, 11 druhov dlatov, či zaznamenal hlas 2 druhov žaboušiek.

Na záver sme strávili ešte 3 dni v blízkosti mangrovových porastov na pobreží v prírodnom parku Kuala Selangor. Tu bol už počet druhov výrazne nižší, ako v dažďovom lese. Druhov

zloženie sa opäť lišilo, zo spevavcov prevládali druhy dudoš hájový (*Malaccocincla albotta*), truchlohások zlatobruční (*Trogon sulphurea*), škorec ryžový (*Acridotheres javanicus*), bylbyl gojavier (*Pycnonotus goiavier*) a červenooký (*P. brunneus*) a veľánik tmavoprsý (*Rhipidura javanica*), zistených bolo aj 5 druhov nektároviek, barbet škvrnitý (*Megalaima lineata*) a kotlárík (*M. haemacephala*), ďalej 2 druhy sov, 2 druhy jelkov, 4 druhy rybárikov, 2 druhy kukučiek, 3 druhy chraščetov, 6 druhov volavkovitých vtákov, medzi nimi však aj známe druhy, ako beluša veľká, beluša malá, volavka popolavá a purpurová a chavkoš nočný. Významné bolo pozorovanie 5 druhov ďaľov a pozorovanie marabu malého (*Leptopitris javanicus*).

Postery

Population dynamics of Capercaillie (*Tetrao urogallus*) on leks in Central Slovakia in period 1981-2012

Saniga M.

Institute of Forest Ecology, Slovak Academy of Sciences, Research station, SK-976 02 Staré Hory, Slovakia

From 1981-2012, population dynamics of the capercaillie (*Tetrao urogallus* L.) was studied on eighty-nine leks in the mountains of Central Slovakia during the spring display activity. Results demonstrate a markedly decrease ($>50\%$) in numbers of cocks on twenty-three (26%) leks, a slightly decrease ($<50\%$) on sixteen leks (18%). During the study period, capercaillie cocks became extinct on twenty-five (28%) leks and their surroundings. More or less constant number of capercaillie cocks was found on twelve leks (14%) and a slight increase was found only on thirteen leks (14%).

Comparing the number of cocks on each of the 43 leks with the percentage of old forests (over 80 year old) with suitable age-space structure (stand density 05-08) within 1 km radius of lek (314 ha), a statistically highly significant correlation between the amount of old forests and the number of cocks attending a lek was found ($r = 0.725$, $p < 0.01$). Average number of cocks and hens visiting leks continually decreased within the study period (6.3 cocks and 6.0 hens per lek in 1981 whereas 1.4 cocks and 1.5 hens only in 2012, respectively). Averagely 2.1 cocks and 1.9 hens visited a lek in the whole study period.

The spring population density fluctuated between 0.2 ind/100 ha (dwarfed pine vegetation tier), 1.5 ind/100 ha (spruce vegetation tier), and 2.0 ind/100 ha (spruce-beech-fir vegetation tier).

Acknowledgements: This study was financially supported by the Grant VEGA No. 2/0110/09